

nederlandse
publieke
omroep

Regionale
Publieke
Omroep

betreft

Reactie NPO en RPO op het Wetvoorstel verduidelijking beoordeling arbeidsrelaties

ons kenmerk

uit 2023 - 1160

datum

9 november 2023

Inleiding

Hoofddoelen van dit wetsvoorstel zijn het tegengaan van schijnzelfstandigheid en het aanbrengen van een duidelijker onderscheid tussen een werknemer en een zelfstandige. Het subdoel is meer solidariteit. Om dit doel te bereiken worden de hiernavolgende bepalingen geïntroduceerd:

1. Een rechtsvermoeden dat sprake is van een arbeidsovereenkomst indien het tussen partijen overeengekomen uurtarief € 32,24 bedraagt of minder.
2. Een beoordelingskader of sprake is van een arbeidsovereenkomst of een overeenkomst tussen zelfstandige partijen bestaande uit de hiernavolgende drie criteria:
  - A. Materieel gezag: werkinhoudelijke aansturing
  - B. Formeel gezag: organisatorische inbedding
  - C. Ondernemerschap.

Arbeidsmarkt Publieke omroep

Bij de introductie in 2016 van de Wet DBA werd de arbeidsmarkt in Nederland nog getypeerd door een groter aanbod dan vraag. Inmiddels geldt - ook voor de publieke omroep - dat de vraag naar arbeid groter is dan het aanbod.

Omroepen zijn voor een deel projectorganisaties en kennen een lange traditie van het inhuren van ZZP'ers. Het gaat daarbij om een zeer gevarieerde verzameling van programmatische opdrachten die worden verstrekt aan omroep ZZP'ers zoals o.a. documentairemakers, verslaggevers, podcastmakers, cameramensen, editors en regisseurs. Omroepen zijn echter ook 'gewone' ondernemingen, hetgeen met zich meebrengt dat zij geregeld voor tijdelijk klussen ook op zoek moeten naar bijvoorbeeld ICT'ers, interimmanagers of HR- en facilitaire professionals. Dit soort professionals bieden zichzelf (al dan niet met tussenkomst van een bemiddelaar) vrijwel uitsluitend aan als ZZP'er. Daarnaast zijn er opdrachten die moeilijk vervuld kunnen worden en waarvoor uiteindelijk alleen ZZP'ers beschikbaar zijn.

Rechtsvermoeden arbeidsovereenkomst en Fair Pay

De publieke omroep beschikt met het oog op fair pay sinds 2020 over een met de NVJ, FNV en CNV, in hun rol als vertegenwoordigers van omroep ZZP'ers, vastgestelde Fair Practice Code met bindende minimumtarieven. Deze zijn afgeleid van de salarisschalenscalen uit de Cao voor het Omroep personeel en worden in overeenstemming met verhogingen ten gevolge van Cao-afspraken geïndexeerd.

nederlandse
publieke
omroep

Regionale
Publieke
Omroep

De introductie van dit rechtsvermoeden zal in de praktijk tot gevolg hebben dat er nog maar incidenteel opdrachten verstrekt zullen worden onder het uurtarief van € 32,24.

Beoordelingskader

Bij de introductie van deze wet wordt aangegeven dat het wetsontwerp in feite de bestaande jurisprudentie codificeert. De jurisprudentie gaat echter nog steeds uit van de zgn. holistische benadering, hetgeen betekent dat alle elementen van een relatie in ogenschouw genomen dienen te worden om tot de conclusie te komen of er sprake is van een dienstbetrekking of niet. Deze holistische benadering wordt in het wetsontwerp in feite samengevat tot drie criteria. Het is echter niet geheel helder welke duidelijkheid er nu wordt geboden. De multi-interpretabele criteria 'inbedding in de organisatie', 'werkinhoudelijke aansturing' of 'voor eigen rekening en risico werken' geven immers nog altijd aanleiding voor discussie. De criteria zullen dan ook, zo wordt aangegeven, verder moeten worden uitgewerkt in AMvB's. Als voorproefje hierop voorziet de Memorie van Toelichting al wel in een aantal voorbeeldcasussen. Uit deze casussen lijkt te volgen, dat het derde criterium (het werken voor eigen rekening en risico) de eerste twee kan overrulen. Om onduidelijk redenen wordt echter in casus 6, inzake een interimmanager die kortdurende opdrachten vervult van telkens enkele maanden bij diverse opdrachtgevers, geconcludeerd, dat er maar gering sprake is van voor eigen rekening en risico werken en dat er dus sprake is van een arbeidsovereenkomst. Dit is een onbegrijpelijk standpunt. Deze ZZP'er zal immers keer op keer nieuwe opdrachten dienen te verwerven en de continuïteit van zijn inkomsten komt aldus niet gering maar juist geheel voor zijn rekening en risico. Deze casus stelt in een sector als de onze, waar vaak sprake is van projecten die enkele maanden duren, dan ook bepaald niet gerust. Een programma komt immers tot stand in nauwe samenwerking en een regisseur zal aldus een cameraman aanwijzingen kunnen geven over een gewenst shot of een editor kunnen vragen bepaalde opnames te gebruiken of juist niet op te nemen. Zou dit opgevat worden als werkinhoudelijke samenwerking dan is van belang dat een ZZP'er aantoonbaar werkt voor eigen rekening en risico. Het gaat hier om ZZP'ers die zoals aangegeven doorgaans diverse maanden aan een klus werken (en overigens vaak al decennia als zelfstandig ondernemer voor eigen rekening en risico werken). De publieke omroep heeft deze groep ZZP'er nodig en pleit aldus voor een ruimhartigere uitleg en een doorslaggevendere rol van het begrip ondernemerschap, dan blijkt uit de toelichting bij genoemde casus 6, zodat bij de invoering van de wet duidelijk is dat er in een "casus 6 geval" geen sprake is van een arbeidsovereenkomst!

Rechtsvermoeden overeenkomst tussen zelfstandige partijen.

In het kader van de behandeling van de Wet DBA en het uiteindelijk niet ingediende wetsvoorstel van Minister Koolmees, werd door de bewindspersonen Wiebes en Koolmees ondernemerschap ook wel gekoppeld aan de hoogte van het tarief. Het huidige wetsontwerp introduceert een rechtsvermoeden van het bestaan van een arbeidsovereenkomst bij een tarief van € 32,23 of minder. Het ligt in de rede als tegenhanger hiervan een rechtsvermoeden te introduceren van het bestaan van een overeenkomst tussen zelfstandige partijen gekoppeld aan een uurtarief van bijvoorbeeld € 75,00 per uur.

Tot slot

De publieke omroep onderschrijft het belang van fair pay en is met de Minister van mening dat schijnzelfstandigheid tegengegaan dient te worden en dat duidelijkheid over het onderscheid tussen een arbeidsovereenkomst en een overeenkomst tussen zelfstandige partijen geboden is en benadrukt dat het daarbij moet gaan om duidelijkheid vooraf. We hebben echter vastgesteld dat het voorliggende wetsontwerp die duidelijkheid onvoldoende biedt en dat is eens te meer onwenselijk omdat organisaties

nederlandse
publieke
omroep

Regionale
Publieke
Omroep

in de huidige arbeidsmarkt vaak genoodzaakt zijn te kiezen voor het inhuren van een ZZP'er en zonder duidelijkheid vooraf niet alleen het risico lopen dat de Belastingdienst een naheffing oplegt maar het tevens kan voorkomen dat in een later stadium door de ZZP'er een arbeidsovereenkomst wordt geclaimd.

Een rechtsvermoeden aan de onder- en bovenkant in combinatie met een onderscheidende doorslaggevende rol voor het begrip ondernemerschap zou wellicht een aanvaardbaar en duidelijk kader kunnen bieden. Een rigide uitleg daarentegen zou het productieproces van de publieke omroep geheel lam kunnen leggen, zeker als dat gecombineerd wordt met de ook aangekondigde mindere flexibiliteit qua arbeidsrechtelijke wetgeving.